COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 15.6.2010
SEC(2010) 739 final

AVIZUL COMISIEI

privind existența unui deficit excesiv în Cipru

AVIZUL COMISIEI

privind existența unui deficit excesiv în Cipru

APLICAREA PACTULUI DE STABILITATE ȘI CREȘTERE ÎN SITUAȚIA DE CRIZĂ ACTUALĂ

1. Numeroase state membre ale UE se confruntă în prezent cu deficite publice care depășesc valoarea de referință de 3% din PIB stabilită în tratat. Deteriorarea adesea gravă a deficitului și situația datoriei trebuie analizate în contextul crizei financiare mondiale și al încetinirii economice fără precedent din 2008-2009. Mai mulți factori sunt în joc. În primul rând, încetinirea economică atrage după sine diminuarea veniturilor fiscale și creșterea cheltuielilor cu prestațiile sociale (de exemplu, ajutorul de șomaj). În al doilea rând, recunoscând rolul important pe care îl joacă politicile bugetare în situația economică extraordinară actuală, Comisia a propus măsuri de stimulare fiscală în Planul european de redresare economică (PERE) din noiembrie 2008, aprobat de Consiliul European în decembrie. Acest plan precizează că măsurile de stimulare trebuie să fie oportune, specifice și temporare și de asemenea diferențiate de la un stat membru la altul, în funcție de poziția fiecăruia din punctul de vedere al sustenabilității finanțelor publice și al competitivității; în plus, măsurile trebuie abandonate odată cu ameliorarea condițiilor economice. În fine, mai multe țări au luat măsuri pentru stabilizarea sectorului financiar, printre care și măsuri cu impact asupra situației datoriei sau care reprezintă un risc de creștere a deficitului și a datoriei în viitor, cu toate că o parte a costurilor aferente sprijinului guvernamental ar putea fi recuperate ulterior.

2. Potrivit Pactului de stabilitate și creștere, Comisia are obligația de a iniția procedura de deficit excesiv (PDE) ori de câte ori deficitul unui stat membru depășește valoarea de referință de 3% din PIB. Modificările aduse pactului în 2005 aveau obiectivul de a garanta faptul că situația economică și bugetară este pe deplin luată în considerare în toate etapele PDE. Astfel, Pactul de stabilitate și creștere constituie cadrul care sprijină politicile guvernamentale pentru o revenire rapidă la poziții bugetare solide ținând cont de situația economică și asigură așadar sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice.

CONTEXTUL JURIDIC

3. Articolul 126 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) prevede o procedură de deficit excesiv (PDE). Această procedură este detaliată în Regulamentul (CE) nr. 1467/97 al Consiliului privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii de deficit excesiv[1], care face parte din Pactul de stabilitate și creștere.

[1] JO L 209, 2.8.1997, p. 6. Raportul ia în considerare și documentul „Specificații privind punerea în aplicare a Pactului de stabilitate și creștere și orientări referitoare la forma și conținutul programelor de stabilitate și convergență”, aprobate de Consiliul ECOFIN la 10 noiembrie 2009, disponibil la adresa http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/legal_texts/index_en.htm.

4. În conformitate cu articolul 126 alineatul (2) din tratat, Comisia urmărește respectarea disciplinei bugetare pe baza a două criterii: (a) dacă raportul dintre deficitul public planificat sau efectiv și produsul intern brut (PIB) depășește valoarea de referință de 3% (cu excepția cazului în care raportul s-a diminuat în mod semnificativ și continuu și a atins un nivel apropiat de valoarea de referință, sau depășirea valorii de referință este excepțională și temporară, iar raportul rămâne apropiat de valoarea de referință); și (b) dacă raportul dintre datoria publică și PIB depășește valoarea de referință de 60% (cu excepția cazului în care raportul se diminuează suficient și se apropie de valoarea de referință într-un ritm satisfăcător).

5. Articolul 126 alineatul (3) din tratat prevede că, în cazul în care un stat membru nu respectă cerințele acestor criterii sau ale unuia dintre ele, Comisia trebuie să elaboreze un raport. Acest raport „examinează de asemenea dacă deficitul public depășește cheltuielile publice de investiții și ține seama de toți ceilalți factori relevanți, inclusiv de poziția economică și bugetară pe termen mediu a statului membru."

6. Pe baza datelor notificate de autoritățile cipriote în martie 2010[2] și ținând seama de previziunile serviciilor Comisiei din primăvara anului 2010, la 12 mai 2010 Comisia a adoptat un raport privind Cipru[3] în temeiul articolului 126 alineatul (3).

7. Ulterior, în conformitate cu articolul 126 alineatul (4) din tratat, Comitetul economic și financiar a formulat un aviz asupra raportului Comisiei la [27 mai 2010].

8. Potrivit articolului 126 alineatul (5) din tratat, Comisia adresează Consiliului un aviz în cazul în care consideră că într-un stat membru există sau poate să apară un deficit excesiv. Pentru a putea decide dacă există sau este posibil să apară un deficit excesiv, Comisia consideră că trebuie să se ia în considerare: (i) concluziile raportului său întocmit în temeiul articolului 126 alineatul (3) și (ii) avizul Comitetului economic și financiar privind acest raport. Pe baza acestor elemente, Comisia a formulat o serie de considerații privind Cipru.

CONSIDERAȚII PRIVIND CIPRU

9. Imediat după aderarea Ciprului la UE, în mai 2004, Comisia a inițiat o procedură de deficit excesiv pentru această țară[4], adoptând un raport în temeiul articolului 104 alineatul (3) din Tratatul de instituire a Comunității Europene (TCE), având în vedere deficitul de 6,3% din PIB din 2003, deficit care depășea valoarea de referință de 3% din PIB. În iulie 2004, în urma recomandărilor Comisiei, Consiliul a decis în conformitate cu articolul 104 alineatul (6) din TCE că în Cipru exista un deficit excesiv și i-a adresat acestei țări, în conformitate cu articolul 104 alineatul (7) din TCE, o recomandare pentru a pune capăt situației de deficit excesiv cât mai curând

---

2 În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 479/2009 al Consiliului, statele membre trebuie să raporteze Comisiei nivelurile planificate și efective ale deficitului public și ale datoriei de două ori pe an. Cea mai recentă notificare a Ciprului poate fi consultată la adresa: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/government_finance_statistics/excessive_deficit/edp_notification_tables.

3 Toate documentele privind PDE pentru Cipru pot fi consultate pe următorul site web: http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/deficit/countries/index_en.htm.

4 Documentele referitoare la procedura de deficit excesiv pentru Cipru sunt disponibile la următoarea adresă: http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/deficit/countries/index_en.htm

posibil și cel târziu până în 2005. În iulie 2006, în urma unei evaluări globale din care reieșea că deficitul fusese redus la 2,4% din PIB în 2005, Consiliul a decis abrogarea deciziei sale privind existența unui deficit excesiv în temeiul articolului 104 alineatul (12) din TCE.

10. După încheierea procedurii de deficit excesiv, soldul bugetar al Ciprului a rămas cu mult sub pragul de deficit de 3% din PIB. Mai exact, în 2006 deficitul a continuat să scadă până la 1,2% din PIB, în timp ce în 2007 și 2008 soldul bugetar a înregistrat un excedent de 3,4%, respectiv 0,9% din PIB. În paralel, soldul structural a înregistrat un excedent de 2½% în 2007, comparativ cu deficitul de 1¼% din PIB din 2006, depășind obiectivul pe termen mediu (OTM) al Ciprului care constă într-un buget echilibrat în termeni structurali. Ulterior, excedentul structural din anii precedenți a revenit la valori negative. În perioada 2006-2008, ponderea datoriei publice brute a scăzut cu aproximativ 16¼ puncte procentuale din PIB, ajungând la 48,4% în 2008, cu mult sub valoarea de referință de 60% din PIB prevăzută în tratat. Reducerea datoriei a fost determinată de excedentele primare, o creștere nominală ridicată și ajustări stoc-flux considerabile asociate cu reducerea planificată a depozitelor de la banca centrală (fonduri de amortizare) și a altor active financiare acumulate utilizate pentru rambursarea datoriei scadente.

11. Conform datelor comunicate de autoritățile cipriote în aprilie 2010, deficitul public al Ciprului a atins 6,1% din PIB în 2009, depășind astfel valoarea de referință de 3% din PIB. În raportul întocmit în temeiul articolului 126 alineatul (3), Comisia a considerat că deficitul nu s-a situat aproape de valoarea de referință de 3% din PIB, iar depășirea valorii de referință poate fi calificată drept excepțională, în sensul dispozițiilor tratatului și ale Pactului de stabilitate și creștere. Concret, aceasta este o consecință a unei încetiniri semnificative a creșterii economice în sensul dispozițiilor tratatului și ale Pactului de stabilitate și creștere. Conform previziunilor serviciilor Comisiei din primăvara anului 2010, PIB-ul real al Ciprului urmează să se reducă în continuare în 2010, deși într-o măsură mai mică, cu aproximativ ½%, comparativ cu 1¾% în 2009. Cu toate acestea, depășirea prognozată a valorii de referință nu poate fi considerată temporară. Conform previziunilor serviciilor Comisiei din primăvara anului 2010, deficitul bugetar va ajunge la aproximativ 7¾% din PIB în 2011 dacă politicile actuale rămân neschimbate. Criteriul deficitului prevăzut în tratat nu este îndeplinit.

12. Conform datelor comunicate în aprilie 2010 de către autoritățile cipriote, datoria publică brută rămâne sub valoarea de referință de 60% din PIB, iar în 2009 s-a situat la 56,2% din PIB. Pentru 2010, Cipru a comunicat o datorie planificată de 62% din PIB, care depășește așadar valoarea de referință de 60% din PIB prevăzută în tratat. Potrivit previziunilor serviciilor Comisiei din primăvara anului 2010, datoria ar urma să crească până la 62,3% din PIB în 2010 și până la 67,6% în 2011, pe fondul deteriorării soldului primar. Având în vedere aceste evoluții, nu se poate considera că ponderea datoriei scade suficient și se apropie de valoarea de referință într-un ritm satisfăcător, în sensul dispozițiilor din tratat și din Pactul de stabilitate și creștere. Criteriul datoriei prevăzut în tratat nu este îndeplinit.

13. În conformitate cu dispozițiile tratatului și ale Pactului de stabilitate și creștere, Comisia a analizat în raportul său și „factorii relevanți”. Conform Pactului de stabilitate și creștere, acești factori pot fi luați în considerare în etapele premergătoare deciziei privind existența unui deficit excesiv numai dacă deficitul îndeplinește dubla

condiție a proximității față de valoarea de referință și a caracterului temporar. În cazul Ciprului, această dublă condiție nu este îndeplinită. Analizați izolat, factorii relevanți în cazul de față oferă o imagine de ansamblu contradictorie.

14. Avizul Comitetului economic și financiar, formulat în conformitate cu articolul 126 alineatul (4) din tratat, concordă cu evaluarea din raportul întocmit de Comisie în temeiul articolului 126 alineatul (3).

CONCLUZIE

15. Monitorizarea situației bugetare din Cipru, mai exact verificarea respectării criteriilor prevăzute la articolul 126 alineatul (2), a determinat Comisia să elaboreze un raport în conformitate cu articolul 126 alineatul (3) din tratat. Pe baza raportului său și a avizului Comitetului economic și financiar, Comisia consideră că în Cipru există un deficit excesiv.

16.